

Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
спеціалізована вчена рада
з присудження ступеня доктора філософії
281- «Публічне управління та адміністрування»

Голові доктору наук з державного управління, професору
Ємельянову В.М.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора
Орлової Наталії Сергіївни

на дисертацію Юзькової Олени Іванівни на тему «Інноваційне лідерство в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду присудження доктора філософії зі спеціальності 281-«Публічне управління та адміністрування» у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

Ступінь актуальності обраної теми. Вирішення проблемних питань щодо формування інноваційного лідерства в публічному управлінні через визначення пріоритетів його розвитку, а також розроблення концептуальних підходів впровадження інноваційного лідерства в діяльність органів публічної влади через пріоритети та культуру впровадження інноваційного лідерства є актуальним питанням теорії і практики публічного управління в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави.

Сучасні демократичні цінності європейської цивілізації відіграють провідну роль у вирішенні питань узгодження інтересів влади і громадськості, а їх гармонізація є визначальною умовою формування суспільної довіри через формування лідерства. Сутність феномену лідерства в теорії і практиці публічного управління та адміністрування розкривається через дослідження особливостей зазначеної системи, структури суб'єктно-об'єктних відносин та взаємодії в умовах реформування різних сфер суспільного життя та потребує детального наукового осмислення, що свідчить про актуальність дисертаційної роботи Юзькової Олени Іванівни для теорії і практики публічного управління у сфері формування інноваційного лідера-управлінця. У такому контексті лідерство в системі органів державної влади набуває вагомості та значимості як центральна проблема активізації професійно зайнятих людських ресурсів.

Актуальність дослідження підтверджується його використанням у процесі виконання науково-дослідної теми за пріоритетними напрямками науково-дослідної роботи «Державне регулювання соціально-економічних процесів» Міжнародного центру з розвитку науки і технологій» (номер державної реєстрації 0118U100219) та комплексним науковим проектом «Державне управління та місцеве самоврядування» у Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України, м. Маріуполь (державний реєстраційний номер 0199U002827), науково-дослідної роботи «Державне регулювання інноваційної модернізації промислового комплексу України»

(державний реєстраційний номер 0109U003003) та «Удосконалення механізмів державного регулювання розвитку внутрішнього ринку України» на підґрунті результатів НДР за темою: «Методологічні та інституційні засади державного регулювання економіки» (державний реєстраційний номер 0103U006821), в рамках яких були розроблені теоретичні положення та науково-методичні рекомендації щодо вдосконалення інноваційного лідерства в публічному управлінні як необхідної умови побудови сервісно-орієнтованої держави.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечена комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних методів, серед яких: узагальнення та синтезу; порівняння; ситуаційного аналізу; системного методу; компаративного аналізу та ін.; апробацією результатів дослідження на наукових та науково-практичних конференціях; практичним упровадженням у діяльності органів публічної влади, закладів вищої освіти, бізнес-середовищі.

Сформульовані наукові положення та висновки щодо наукового обґрунтування та розробки теоретико-методичних і практичних засад формування та розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави та розроблені практичні рекомендації щодо вдосконалення інноваційного лідерства в публічному управлінні як необхідної умови побудови сервісно-орієнтованої держави в сукупності розв'язують визначене у дослідженні наукове завдання, є достатньо обґрунтованими.

Поставлена автором мета досягнута і логічно розкрита шляхом послідовного вирішення поставлених завдань: розкрити сутність, зміст, поняття інноваційного лідерства в публічному управлінні; дослідити особливості моделі сервісно-орієнтованої держави; визначити специфіку щодо інноваційного лідерства в умовах глобальних трансформацій; провести оцінку сучасного стану та тенденцій інноваційного лідерства в публічному управлінні на основі міжнародного досвіду; провести порівняння особливостей розвитку інноваційного лідерства в приватному і публічному секторі; обґрунтувати необхідність побудови інноваційної організаційної культури в публічному управлінні для розвитку інноваційного лідерства в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави; проаналізувати специфіку інноваційного лідерства в публічному управлінні як ключового компонента розвитку суспільства в умовах глобальних трансформацій; розробити концептуальні підходи впровадження інноваційного лідерства в публічне управління; удосконалити практичну складову професійного розвитку управлінців – інноваційних лідерів в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави.

Детальне ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що підхід здобувача до розкриття теми та завдань дослідження відзначається фундаментальністю, системністю, ґрунтовністю викладення матеріалу.

У першому розділі роботи автором розкрито сутність, зміст, поняття інноваційного лідерства в публічному управлінні; визначено функції та

принципи публічного управління щодо інноваційного лідерства та поглиблено теоретичне уявлення щодо позиції категорії інноваційного лідерства в системі основних міждисциплінарних методологічних підходів до вивчення проблеми лідерства та інноваційного лідерства як специфічного об'єкту публічної служби; проаналізовано особливості моделі сервісно-орієнтованої держави; виділено базові характеристики інноваційного лідерства в публічному управлінні умовах глобальних трансформацій.

Варто відзначити зосередження авторської уваги до умов сучасного інформаційного суспільства, за яких адекватна реакція на динаміку інноваційних процесів, здатність до формування інноваційного середовища формує інноваційного лідера. Доцільним є визначення особливостей моделі сервісно-орієнтованої держави з актуалізацією важливої тези, що не послуги є формою функції держави, а навпаки – принципи стають формою реалізації послуги. Автором визначена необхідність отримання актуальних і достовірних даних щодо формування інноваційного лідерства як феномену суспільного розвитку в публічному управлінні під впливом глобальних трансформацій, які носять невідворотній та варіативний характер. За умови таких змін інноваційне лідерство з іманентно властивими йому якостями (швидкістю, гнучкістю, потребою у новаторстві, впливом, який супроводжується зміною уявлень і цінностей людей) стає ключовим інструментом для забезпечення якісного переходу до нового способу мислення лідера-управлінця (мислення та мислення розвитку).

У другому розділі автором систематизовано основні моделі інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави; проведено компаративний аналіз розвитку інноваційного лідерства в приватному і публічному секторах; проаналізовано особливості розвитку культури інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до створення сервісно-орієнтованої держави та доведено необхідність побудови інноваційної організаційної культури в публічному управлінні для можливості впровадження концепції інноваційного лідерства. Автором справедливо зазначено, що впровадження в практику удосконаленого в дисертаційній роботі методичного підходу до оцінювання ступеня інтеграції інноваційного лідерства на основі виявлення когніцій через діагностику раціональної поведінки представників органів державної влади та представників бізнесу при аналізі поведінки інноваційного лідера в організації на засадах організаційного досвіду дозволяє встановити перспективи формування інноваційного лідерства в публічній службі як необхідної складової сервісно-орієнтованої держави.

Погоджуємося з тим, що існуюча модель інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави в Україні через наявність протиріч в існуючих підходах не відповідає нинішньому закономірному етапу розвитку суспільно-економічних відносин, тоді як потенціал існуючих моделей лідерства є вичерпаним і існує необхідним формування такої моделі, яка відображала б потреби суспільства на сучасному етапі.

Вартим уваги є дослідження параметрів інноваційного лідерства за вимірами: ідентичності інноваційного лідера (ідентифікація інноваційного лідера); інноваційного лідерства в системі організації (інноваційне лідерство в системі – бізнес та органи державної виконавчої влади – на основі досвіду респондентів); відносин (взаємодії) в колективі / в організації (інноваційне лідерство крізь призму відносин в колективі/організації); потреби у навчанні та розвитку лідерських якостей (інноваційне лідерство крізь призму мотивації та розвитку компетенцій «я-досвід») дозволило виділити особливості інноваційного лідерства як форми професійної еволюції в публічному управлінні через визначення та аналіз поведінкових та особистісної складових, а також встановити закономірності до формування інноваційного лідерства в сфері публічного управління та в бізнес-середовищі.

Акцентована увага на ідеї необхідності формування інноваційної організаційної культури в публічному управлінні для розвитку інноваційного лідерства на основі ключових цінностей: клієнтоорієнтованість, командність, професіоналізм, проактивність.

У третьому розділі акцентовано увагу на визначенні інноваційного лідерства в публічному управлінні як ключового компоненту розвитку суспільства в умовах глобальних трансформацій; сформувано практичні засади формування та розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави; розроблено концептуальні підходи впровадження інноваційного лідерства в публічне управління та обґрунтовано пріоритети розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави через визначення ключових цінностей та специфіки інноваційної організаційної культури, яка є сприятливою для створення інноваційних продуктів, послуг та процесів, що на відміну від існуючих підходів містить деталізацію етапів процесу вибудовування сервісної організаційної культури в публічному секторі; розроблено цілісний науковий підхід до формування інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави, який покладено в основу концепції впровадження інноваційного лідерства в публічне управління.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Висновки відповідають поставленим завданням, рекомендації доведені до рівня їх можливого використання в практичній діяльності. Обґрунтованість результатів дисертації підтверджена в процесі їх апробації на різноманітних науково-комунікативних заходах.

Достовірність та новизна отриманих результатів. Достовірність отриманих результатів дисертаційного дослідження підтверджена їх методологічною обґрунтованістю, використанням теоретичного та практичного доробку за проблематикою роботи.

Наукова новизна одержаних результатів відображена в наступних результатах: уперше розроблено комплексний науковий підхід до формування інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-

орієнтованої держави, який покладено в основу концепції впровадження інноваційного лідерства в публічне управління, що створює необхідні передумови для ефективною реалізації концептуальних засад сервісно-орієнтованої держави, зокрема через розвиток культури інноваційного лідерства в органах державної влади; конкретизації вимог до інноваційних лідерів в умовах глобальних трансформацій та розробки моделі компетенцій та практико-орієнтованої Програми розвитку інноваційних лідерів. Удосконалено підходи до розуміння особливостей розвитку інноваційного лідерства в приватному і публічному секторі; систематизовані основні моделі інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави на основі проведеного аналізу закордонного досвіду та методичні підходи до визначення вимог до інноваційних лідерів з метою розробки моделі компетенцій інноваційних лідерів за основними критеріями (освіта та інституції) для побудови та вимірювання загальної лідерської ефективності і, конкретно, в публічному управлінні в умовах глобальних трансформацій.

Дістало подальшого розвитку теоретичне обґрунтування сутності, змісту та понять інноваційного лідерства в системі основних міждисциплінарних методологічних підходів до вивчення проблеми лідерства та визначення інноваційного лідерства як специфічного об'єкту публічного управління, наукове обґрунтування моделі сервісно-орієнтованої держави, теоретико-прикладні засади визначення базових характеристик інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах глобальних трансформацій; методичні підходи до обґрунтування напрямів розвитку інноваційного лідерства в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави.

Повнота викладу в наукових публікаціях, відсутність порушення академічної доброчесності. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 14 наукових працях, зокрема, у 8 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, у тому числі 7 статей – у наукових фахових виданнях України, а також 1 стаття - в зарубіжному науковому періодичному виданні, які включено до міжнародних наукометричних баз, та 6 публікацій за матеріалами конференцій.

Дисертаційна робота Юзькової О.І. перевірена на унікальність тексту за допомогою он-лайн сервісу пошуку плагіату «Unicheck», що не виявило порушень академічної доброчесності.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження. Одержані наукові результати знайшли практичне впровадження у діяльності у створенні навчальної програми «Школа лідерів територіального розвитку» для посадових осіб органів місцевого самоврядування муніципалітету м. Маріуполя в 2018-2019 рр. (довідка № 12-62201-10 від 27.09.2019) та при підготовці публічних службовців (представників міністерств та державних колегіальних органів, представників органів місцевого самоврядування) в проєкті «Кадровий резерв України» (довідка №0309/2019-1 від 03.09.2019).

Матеріали дисертації використовуються при розробці програм професійного розвитку публічних службовців, а саме представників органів державної влади, державних підприємств та установ, органів місцевого

самоврядування та комунальних підприємств та установ на основі впровадження інноваційного лідерства в ГО «Люди дій» при підготовці представників органів державної влади в проекті «Кадровий резерв України» (довідка № 0309/2019-1 від 03.09.2019), в Донецькому державному університеті управління при викладанні навчальних дисциплін «Управління персоналом», «Державна служба», «Лідерство в адміністративній діяльності» для студентів спеціальностей 281 «Публічне управління та адміністрування» та 073 «Менеджмент» (освітньої програми «Адміністративний менеджмент») (довідка № 11-01/703 від 30.11.2020), у Львівському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України для курсу «Публічне врядування та публік менеджмент» (довідка № 48/09 від 07.10.2020), в Інституті управлінського консультування ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» для підготовки фахівців з публічного управління (довідка №3 від 05.10.2020).

Практичні рекомендації автора можуть бути використаними при вирішенні актуальних питань реформування управління системою загальної середньої освіти в умовах децентралізації та реформування освітньої галузі розробці науково-методичного підґрунтя для підвищення ефективності управління в цій сфері. у науково-дослідному та освітньому процесі.

Оцінка змісту та основних положень дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Зміст та основні положення дисертації свідчать про її завершеність та відповідність встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації, що відображені у дисертації, автор обґрунтовує на основі логічного викладу матеріалу. У висновках до розділів відображені результати дослідження конкретних питань. Розділи роботи взаємопов'язані між собою. Найважливіші результати дослідження викладені у висновках дисертації, що відповідають поставленим завданням.

Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до даного виду робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому позитивно, можна вказати на деякі дискусійні положення та зробити певні зауваження:

1. У першому розділі автору бажано було б уніфікувати поняття «державні органи», «органи державної влади» та «органи публічної влади» та законодавчу базу, яка регламентує ці поняття.
2. Не достатньо зрозумілими є висновки автора після опрацювання п.1.3. - Специфіка інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах глобальних трансформацій, бо точно не визначено специфічні ознаки інноваційного лідерства для українських реалій.
3. Логічним у побудові роботи було б розглянути п. 2.1. «Міжнародний досвід реалізації інноваційного лідерства в публічному управлінні» (с.74-

- 84) у 1 розділі, та визначити думку автору щодо можливостей використання такого досвіду в Україні.
4. Було б доцільним у 2 розділі (п.2.2.) навести класифікацію якостей інноваційних лідерів за рівнями: глобальний рівень трансформацій, на макрорівні, мезо, мікро в умовах реформи державного управління в Україні.
 5. У п.2.3. занадто багато приділено уваги поняттю «організаційна структура» (с.98 – 114), бажано було б більше зосередитися на сучасному розумінню «сервісно-орієнтованої держави» в умовах цифровізації публічного управління.
 6. У п.3.3. с. 140-164 автору було б доцільно сформулювати «профіль інноваційного лідера», виходячи з практичного досвіду розвитку професійних компетентностей державних службовців різних категорій.

Проте, означені зауваження не знижують наукової і практичної цінності отриманих результатів, які є обґрунтованими і достовірними.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Юзькової Олени Іванівни на тему «Інноваційне лідерство в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави» є завершеною, цілісною науковою кваліфікаційною роботою, яка має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, містить наукові результати, що у сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке полягає в науковому обґрунтуванні та розробці теоретико-методичних і практичних засад формування та розвитку інноваційного лідерства в публічному управлінні в умовах переходу до сервісно-орієнтованої держави.

Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному та методологічному рівнях, відповідає за своїм змістом та сукупністю отриманих результатів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) та вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», а її автор, Юзькова Олена Іванівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки Харківського національного економічного університету імені Сємена Кузнеця, доктор наук з державного управління, професор

Підпис Савоєї ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР

Писарчук

Наталія ОРЛОВА